

Memo handelingsperspectief wasbeer (concept)

28 maart 2024

In de nacht van 25 op 26 maart 2024 zijn uit de diertuin AquaZoo in Leeuwarden elf wasberen ontsnapt. De wasbeer is een invasieve exoot die als artikel 17 soort is opgenomen op de Unielijst van de EU exotenverordening. Nieuwe vestigingen dienen conform deze regelgeving voorkomen te worden en dieren dienen zo snel mogelijk uit de natuur verwijderd te worden. Inmiddels zijn twee van de elf wasberen teruggevangen. De overige dieren lopen nog vrij rond in (vermoedelijk) de Groene ster en/ of Groote Wielen. Beide gebieden zijn een ideaal leefgebied voor de wasbeer. Beide gebieden zijn groot en moeilijk toegankelijk wat het terugvinden en vangen van deze dieren sterk bemoeilijkt. Onderstaand wordt de gedeputeerde geïnformeerd over de stand van zaken en gevraagd om zijn goedkeuring te geven aan voorgestelde aanpak.

Contact NVWA

Naar aanleiding van de ontsnapping is contact geweest tussen de NVWA en Provincie. De NVWA is verantwoordelijk voor huisvesting van gehouden dieren en handhaving op verspreiding van invasieve exoten. De NVWA heeft aangegeven dat zij op korte termijn een (administratieve) controle zal uitvoeren bij AquaZoo. Dit om te controleren of de wasberen gehouden zijn conform de voorschriften. De provincie heeft aangegeven dat zij op basis van de EU exotenverordening in overleg zal gaan met AquaZoo om te zien hoe deze artikel 17 soort uit de natuur kan worden verwijderd. De NVWA en Provincie hebben afgesproken elkaar te informeren over de voortgang.

Werkgroep wasbeer

Er is een werkgroep geformeerd van partijen en grondeigenaren die operationeel betrokken zijn bij het opsporen en uit de natuur halen van de wasberen. Deze werkgroep bestaat uit de volgende organisaties:

AquaZoo	: diertuin en eigenaar ontsnapte wasberen;
Provincie Fryslân	: verantwoordelijk voor het invasieve exotenbeleid in Fryslân
Gemeente Leeuwarden	: eigenaar/ beheerder Groene Ster
It Fryske Gea	: eigenaar/ beheerder Groote Wielen
DUKE faunabeheer	: Faunabeheerder, expert wasbeerbestrijding
Wetterskip Fryslân	: Exotenbestrijding
FUMO	: toezichthouder natuurwetgeving

Binnen de werkgroep zijn de eerste ideeën voor een plan van aanpak/ handelingsperspectief uitgewerkt. Daarnaast is gesproken over de communicatie. Voor de personen die operationeel betrokken zijn bij de aanpak is een Appgroep opgezet. In deze Appgroep zitten ook mensen die vanuit juridische of bestuurlijke ondersteuning en/ of communicatie meeleezen zodat zij geïnformeerd zijn.

Plan van aanpak

1. Vangacties terrein AquaZoo

Op het terrein van AquaZoo is de diertuin zelf verantwoordelijk voor de aanpak. AquaZoo heeft op haar terrein, inclusief parkeerplaats, de bevoegdheid om vangkooien te plaatsen en dieren te vangen met inzet van een verdovingsgeweer. De komende tijd zullen zij deze aanpak intensiveren. Daarnaast worden 's avonds en 's nachts rondes gelopen waarbij met warmtebeeldcamera's gezocht wordt naar de wasberen.

2. Gebied afsluiten om verdere verspreiding te voorkomen

De ontsnapte wasberen zitten waarschijnlijk ergens in de Groene ster of Groote wielen. Om te voorkomen dat de wasberen zich verder verspreiden is het van belang om de dieren hier te houden waardoor verdere verspreiding voorkomen wordt. Dit kan door aan te sluiten bij de lichtbakactiviteiten die momenteel plaatsvinden in het kader van weidevogelbeheer in de weidevogelgebieden rond de Groene Ster en Groote Wielen. Door jagers hier de mogelijkheid te geven om naast vos en wasbeerhond ook afschot van de wasbeer mogelijk te maken kan een verdere verspreiding worden voorkomen. Deze aanpak vergt een omgevingsbesluit flora en fauna activiteit (zie

onderstaand) en overleg en communicatie met de Faunabeheereenheid. Beide acties zijn inmiddels in werking gezet.

3. Vangactie rond terrein AquaZoo

Hier zullen vangkooien worden geplaatst die 's avonds voor donker worden geplaatst en de volgende morgen worden gecontroleerd. Doel is om de wasberen levend te vangen zodat deze kunnen worden teruggebracht naar AquaZoo. Deze maatregel zal plaatsvinden in de Groene Ster. In de Groote Wielen zal een soortgelijke actie plaatsvinden. Vangkooien in de Groote Wielen worden geplaatst door de exotenbestrijding van het Wetterskip. Deze vangkooien zijn voorzien van sensoren en kunnen na melding worden gecontroleerd. Daarnaast zullen door DUKE faunabeheer "duke dog proof racoon traps" worden ingezet. Dit is een selectieve en diervriendelijke vangmethode waarmee ook geprobeerd kan worden om de wasberen te vangen.

4. Afschieten (dood dan wel verdoofd)

Deskundigen (dierenarts AquaZoo en DUKE faunabeheer) geven aan dat de wasberen zich ondanks de vanginspanningen zeer waarschijnlijk niet laten vangen. Dit omdat wasberen al een keer eerder gevangen zijn (in Limburg) en enorm slim zijn. Waarnemen van de dieren is in een groot moerasgebied als de Groene ster en Groote Wielen al een kunst op zich. Waarnemen betekent echter nog niet dat je ze dan ook hebt. Omdat het zeer belangrijk is dat deze dieren uit de natuur verwijderd worden is afschot in dit soort gevallen de enige uitweg. Dieren die worden waargenomen in de Groene Ster en Groote Wielen die zonder gevaren en risico's kunnen worden geschoten zullen worden gedood door een gekwalificeerd en deskundig persoon (jager). Dit is in het geval van de Groene Ster (en Groote Wielen) DUKE faunabeheer. Daarnaast zullen in de Groote Wielen medewerkers van It Fryske Gea (jachtaktehouders) worden ingezet. Uiteraard prevaleert het levend terugvangen boven het doden. Doordat een verdovingsgeweer slechts op kleine afstand tot het dier kan worden ingezet (max 30-40 meter) is inzet van dit middel helaas niet altijd mogelijk. Wanneer inzet van dit middel mogelijk is zal het worden ingezet, waarniet zullen toch andere middelen (afschot) worden getroffen om de dieren uit de vrije natuur te verwijderen. Een voorbeeld hiervan vormen bijvoorbeeld dieren die slapend (vaak in bomen of holen) worden waargenomen (afstand max 30-40 meter). Hierover zullen de jagers contact opnemen met de dierenarts van AquaZoo. Deze kan dan komen om met een verdovingsgeweer de wasbeer te schieten waarna deze kan worden teruggebracht naar AquaZoo.

Een gerichte actie die It Fryske Gea graag (i.s.m. de provincie) zou willen uitzetten is de inzet van drones met warmtebeelden waarmee op korte termijn (volgende week) over de Groote Wielen gevlogen kan worden. Indien wasberen worden waargenomen kunnen (afschot)acties worden ingezet om deze dieren uit het gebied te verwijderen.

Omgevingsbesluit flora en fauna activiteit wasbeer (voorheen opdracht)

Door de dienst zullen twee omgevingsbesluiten voor flora en fauna activiteiten worden uitgewerkt. Een omgevingsbesluit richt zich op het levend vangen van de wasberen die daarna naar AquaZoo kunnen worden teruggebracht. Het andere omgevingsbesluit richt zich op afschot dat kan worden uitgevoerd door DUKE faunabeheer (gebied Groene Ster en Groote Wielen) en de Faunabeheereenheid (de laatste onder meer vanwege de combinatie met lichtbakactiviteiten in weidevogelgebieden).

Communicatie

Dit zal nog nader worden uitgewerkt in samenspraak met de afdeling communicatie/ persvoorlichting. Punten die hierbij relevant zijn betreft:

- Communicatie operationele werkgroep (via App/ overleg);
- Afstemming AquaZoo/ Provincie Fryslân;
- Inzet milieualarmnummer voor communicatie omwonenden en recreanten
- Afstemming Faunabeheereenheid
- Pers en media

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen